

בש"פ 668/18 - מ א נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 668/18

בש"פ 673/18

כבוד השופט נ' סולברג

לפני:

מ א

העורר בבש"פ 668/16
והמשיב בבש"פ 673/18:

נ ג ד

מדינת ישראל

המשיבה בבש"פ 668/18
והעוררת בבש"פ 673/18:

ערר וערר שכנגד על החלטת בית המשפט המחוזי
מרכז-לוד במ"ת 55233-10-17 מיום 21.1.2018
שניתנה על ידי כבוד השופט ע' קובו

(25.1.2018)

ט' בשבט התשע"ח

תאריך הישיבה:

עו"ד ערן צלניקר

בשם העורר בבש"פ 668/16
והמשיב בבש"פ 673/18:

עו"ד נגה בן סידי

בשם המשיבה בבש"פ 668/18
והעוררת בבש"פ 673/18:

החלטה

עמוד 1

1. ערר וערר שכנגד על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (השופט ע' קובו) במ"ת 55233-10-17 מיום 21.1.2018, בגדרה הוחלט להורות על מעצרו של העורר בבש"פ 668/18 והמשיב בבש"פ 673/18 (להלן: מ) בפיקוח אלקטרוני, בפיקוח אנושי, ובתנאים מגבילים נוספים.

2. נגד מ הוגש כתב אישום בעבירת חבלה בכוונה מחמירה (סעיף 329(א)(1) בצרוף סעיף 29 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק)); נשיאת נשק שלא כדין (סעיף 144(4) לחוק); וירי באזור מגורים (סעיף 340ט לחוק). על-פי המתואר בכתב האישום, בין מ לבין אחיו (להלן: ע) התגלע סכסוך, שבמסגרתו נהג ע לגדף את מ ורעייתו (להלן: ל). ביום 17.10.2017 סמוך לשעה 6:20, פגשו בני הזוג את ע מחוץ לביתם, זה פנה אל ל, וטען כלפיה כי היא מקיימת יחסי מין עם גברים זרים. כתוצאה מכך התפתחה במקום תגרה, שבמהלכה דחף ע את מ. מ עזב את המקום בחמת זעם, גמלה בלבו החלטה לפגוע בע, הוא הצטייד באקדח, שם פעמיו אל עבר ביתו של ע, ששהה אותה העת בחצר הבית, וירה לעברו מספר כדורים תוך שהוא קורא לעברו 'אני אהרוג אותך'. למשמע קולות הירי, הגיעו למקום שלושת ילדיו הקטינים של ע, הם הבחינו בו שרוע על הקרקע ומדמם. אחד הקטינים השליך מקל לעבר מ, זה מצדו כיוון אליו את האקדח, ירה מספר יריות באוויר, ונמלט מן המקום. כתוצאה ממעשיו של מ נגרמו לע 8 פצעי ירי, הוא נותח, ואושפז בבית חולים למשך 7 ימים.

3. בד בבד עם הגשת כתב האישום, הגישה המדינה לבית המשפט המחוזי בקשה להורות על מעצרו של מ עד תום ההליכים המשפטיים נגדו. בהחלטה מיום 3.12.2017 נדרש בית המשפט המחוזי לשאלת קיומן של 'ראיות לכאורה', וקבע כדלקמן:

"בכל הנוגע לעובדות אשר מבססות את העבירות המפורטות בכתב האישום בנוגע לכך שהמשיב [מ - נ' ס'] ירה במתלונן ופגע בו, קיימת תשתית של ראיות לכאורה בעוצמה מספקת, לצד חולשה ראייתית קלה.
בכל הנוגע לאמור בסיפא של סעיף 6 לכתב האישום, לפיו גג [אחד מבניו של מ - נ' ס'] השליך מקל אל עבר המשיב, ובתגובה כיוון המשיב אקדח לכיוונו של גג, קיימת חולשה ראייתית משמעותית [...].
בכל הנוגע לאמור בסעיף 7 לכתב האישום, לפיו המשיב ירה מספר יריות באוויר, קיימת חולשה ראייתית מסוימת" (פסקה 22 להחלטה).

4. לצד זאת, בית המשפט המחוזי קבע כי קיימת עילת מעצר, והורה לשירות המבחן להגיש תסקיר מעצר בעניינו של מ, תוך התייחסות לאפשרות להורות על מעצרו בפיקוח אלקטרוני. בתסקיר מיום 13.12.2017 צוין שמ, יליד שנת 1977, נשוי ואב לששה, מתאר סכסוך מתמשך בינו לבין ע, ודינמיקה סבוכה בין ע לבין יתר בני המשפחה. שירות המבחן התרשם כי חרף עברו הפלילי של מ (5 הרשעות ורישום ללא הרשעה), הוא "אינו מאופיין בקווים אלימים קבועים או בקושי קבוע בשליטה בכעס", וכי "המיוחס לו כיום, חריג וקיצוני". לצד זאת העריך שירות המבחן, כי קיים סיכון בינוני להישנות עבירות אלימות מצדו של מ, וכי חומרת מעשיו הצפויה, אם וכאשר ינהג באלימות, אף היא בדרגה בינונית. אשר לאפשרות לשחרר את מ "מעצר בית" בפיקוח בני משפחתו, בחן שירות המבחן מספר מפקחים פוטנציאליים (אמו של מ, בנו, ודודו (להלן: שחדה)), התרשם כי אלה "יתקשו להוות גורמים ממתנים ומציבי גבול עבור מ, וספק אם ידווחו במקרה שיפר תנאים". לפיכך, נמנע שירות המבחן מלהמליץ על שחרורו של מ "מעצר בית" בפיקוחם, ואף נמנע מלהמליץ על מעצרו בפיקוח אלקטרוני.

5. בדיון ביום 24.12.2017, לבקשת ב"כ של מ, הורה בית המשפט המחוזי לשירות המבחן לערוך תסקיר משלים, שבו יבחנו מפקחים נוספים, ותיבחן בשנית האפשרות שהדוד, שחדה, ישמש כמפקח. ביום 1.1.2018 הוגש התסקיר המשלים, במסגרתו נבחנה חלופה בבית אחותו של מ ברהט, תחת פיקוחה שלה, של בעלה, ושל שחדה כמפקח מגבה'. שירות המבחן התרשם "מגישה רצינית ומהתאמת האחות ובעלה לשמש כמפקחים בביתם ברהט", נפגש פעם נוספת עם שחדה, התרשם כי "הגמיש עמדותיו ביחס למ" ומצא אותו מתאים לשמש כמפקח נוסף, מסייע, ומגבה לשני האחרים. בהתחשב במכלול, ובפרט לנוכח העובדה שמדובר בסכסוך פנים משפחתי, המליץ שירות המבחן להסתייע - "לפחות בשלב הראשון שלאחר היציאה מבית המעצר" - בפיקוח אלקטרוני, שישמש מרכיב חיצוני, נוסף על הפיקוח האנושי של בני המשפחה. המפקחים המוצעים נחקרו בבית המשפט המחוזי ביום 7.1.2018, והיחידה לפיקוח אלקטרוני נתבקשה להגיש את חוות דעתה בנוגע לחלופה המוצעת.

עיקרי החלטת בית המשפט המחוזי

6. ביום 21.1.2018 נתן בית המשפט המחוזי החלטה, היא מושא העררים שלפני. בראשית דבריו, שב בית המשפט המחוזי וחזר על החלטתו מיום 3.12.2017 בנוגע לקיומן של ראיות לכאורה (בסיגים כאמור לעיל). לאחר מכן, קבע בית המשפט המחוזי כי "קיימת עילת מעצר ברף גבוה", שכן העבירות המיוחסות לכאורה למ מקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית לפי סעיף 21(א)(1)(ג)(4) לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן: חוק המעצרים). כמו כן, הנסיבות שבהן בוצעו לכאורה העבירות, והעובדה שטרם נמצא האקדח ששימש לירי, מצביעות גם כן על מסוכנות משמעותית. עם זאת, קבע בית המשפט המחוזי, כי מדובר במסוכנות קונקרטית כלפי ע, על רקע הסכסוך המתמשך בין השניים.

7. בית המשפט המחוזי קבע אמנם כי אין מקום להורות על שחרורו של מ לחלופת מעצר, אולם, לנוכח האמור בתסקירי שירות המבחן קבע כי "באיזון בין רמת המסוכנות לבין טיב החלופות המוצעות [...] ניתן להסתפק במעצר בפיקוח אלקטרוני" (פסקה 12 להחלטה). לדברי בית המשפט המחוזי, אמנם בעבירות כגון דא הכלל הוא מעצר במתקן מעצר, ורק במקרים חריגים יש להורות על מעצר בפיקוח אלקטרוני, ברם, "בהינתן חלופת מעצר ראויה ומרוחקת, אין המדובר ברף מסוכנות שאינו מאפשר כל אפשרות להסתפק בחלופה שאינה בדרך של מעצר ממש" (שם, בפסקה 16). בית המשפט המחוזי עמד על החלופה המוצעת ברהט, התרשם כי המפקחים המוצעים "מבינים היטב את תפקיד הפיקוח ויוכלו לבצע את תפקידם כנדרש", ומשכך קבע כי החלופה המוצעת תפיג את המסוכנות הנשקפת ממ (שם, בפסקה 19). בהתאם להוראת סעיף 22(ב) לחוק המעצרים, עמד בית המשפט המחוזי על הטעמים המיוחדים, המצדיקים להורות על מעצר בפיקוח אלקטרוני חרף העובדה שקיימת חזקת מסוכנות סטטוטורית: "התסקיר החיובי והמלצת שירות המבחן; עבר פלילי שאינו מכביד ואינו בעבירות דומות; חלופה מרוחקת מאוד וראויה, מסוכנות ספציפית כלפי המתלונן, והיות המשיב במעצר מזה תקופה משמעותית (מאז חודש אוקטובר 2017), אשר יש להניח שאף בה יש כדי להפחית את המסוכנות. שיקול נוסף נוגע לעצמת הראיות [...] חולשה ראייתית, אף במקרה שאינה משמעותית, יש בה כדי להתווסף לאיזון בין מכלול השיקולים" (שם, בפסקה 20).

8. סיכומו של דבר: בית המשפט המחוזי הורה על מעצרו של מ בפיקוח אלקטרוני; ב'מעצר בית' מלא; בפיקוח לסירוגין של שלושת המפקחים; בערבויות כספיות גבוהות; ובתנאים מגבילים נוספים. בשולי דבריו ציין בית המשפט המחוזי, כי בנסיבותיו של הנדון דידן נדרש פיקוח אלקטרוני לזמן ממושך, ולא רק בשלב ראשון כפי שסבר שירות המבחן.

מכאן העררים שלפני.

עיקרי טענות הצדדים

9. לטענתו של מ בעררו (בש"פ 668/16), שגה בית המשפט המחוזי כשהורה על מעצרו בפיקוח אלקטרוני. לשיטתו, בנסיבותיו של המקרה דנן, ובפרט לנוכח עוצמתן המוגבלת של הראיות; מסוכנותו הקונקרטי; קביעת שירות המבחן כי האירוע חריג וקיצוני לאורח חייו; העדר עבר פלילי רלבנטי; מפקחים ראויים; וחלופה מרוחקת, ניתן לשחררו ל"מעצר בית" בחלופה המוצעת ברהט, בפיקוח אנושי הדוק, ובשילוב עם ערבויות כספיות גבוהות. אין צורך בפיקוח אלקטרוני. עוד טוען מ, כי סכום הערבון שנקבע להפקדה (₪ 60,000) הוא בשיעור גבוה, מכביד באופן משמעותי, ואינו הולם את הפסיקה הנהוגה בעניין; הערבויות הכספיות הגבוהות שנדרשו משיגות את התכלית שבהרתעה כלכלית.

10. המדינה גם כן הגישה ערר (בש"פ 673/18), שבו טענה כי יש להורות על מעצרו של מ במתקן מעצר ולא בפיקוח אלקטרוני. לשיטתה, נסיבותיו של המקרה דנן אינן מצדיקות מעצר בפיקוח אלקטרוני, וזאת בשל המסוכנות הנשקפת ממ, חומרת המעשים המיוחסים לו, והערכת שירות המבחן. גם העובדה שטרם נמצא האקדח ששימש לביצוע הירי תומכת בכך שיש להורות על מעצרו של מ בבית מעצר. עוד טוענת המדינה, כי קיים פער מהותי ומשמעותי בין שני התסקירים שהוגשו, שכן התסקיר השני אינו כולל התייחסות למאפייני אישיותו של מ ולמסוכנות הנשקפת ממנו. זאת ועוד, טוענת המדינה, שגה בית המשפט המחוזי כשקבע כי ישנם טעמים מיוחדים המצדיקים להורות על מעצר בפיקוח אלקטרוני חרף חומרת העבירות, שכן הטעמים שנמנו אינם עולים כדי 'טעמים מיוחדים' כדרישת סעיף 22ב(ב) לחוק המעצרים. המדינה תומכת טענתה זו בבש"פ 2472/16 זיתוני נ' מדינת ישראל (3.4.2016) (להלן: עניין זיתוני). לא זו אף זו, המדינה טוענת כי בית המשפט המחוזי נתן משקל יתר לכך שהחלופה המוצעת ברהט מרוחקת מכפר קאסם. אין בריחוק זה כדי לאיין את המסוכנות. עוד טוענת המדינה, כי קיים קושי בפיקוח האנושי שנקבע, שכן לא הובהר די הצורך יחסם של המפקחים המוצעים לסכסוך בין מ לבין ע.

דיון והכרעה

11. בדיון ביום 25.1.2018, למשמע דברי ב"כ הצדדים על אודות התשתית הראייתית, ולאחר שעיינתי בחומרי החקירה, הוסכם על-פי המלצתי כי קביעותיו של בית המשפט המחוזי בסוגיית הראיות לכאורה תאומצנה לצורך ההכרעה בעררים (ראו פסקה 3 לעיל).

12. לאחר שנתתי דעתי על טענותיהם של ב"כ הצדדים, אלו שבכתב ואלו שבעל-פה, הגעתי למסקנה כי דין שני העררים להידחות. כידוע, החלטה על מעצרו של נאשם עד תום ההליכים המשפטיים נגדו תלויה בשלושה: בקיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמתו; בהתגבשותה של עילת מעצר; ובשלילת אפשרות להשיג את מטרת המעצר בדרך של חלופה; במסגרת זו ניתן גם לבחון את האפשרות להורות על מעצרו של הנאשם בפיקוח אלקטרוני (בש"פ 4256/16 חסין נ' מדינת ישראל, פסקה 18 (20.7.2016); בש"פ 3251/17 משהראוי נ' מדינת ישראל, פסקה 20 (11.5.2017) (להלן: עניין משהראוי)). יודגש, "יש לשקול חלופת מעצר גם מקום שמדובר בעבירות קשות אשר מסוכנות גלומה בהן

[...] כך בכלל, וכך אפילו בעבירות המקימות חזקת מסוכנות סטטוטורית" (בש"פ 2347/16 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 17 (19.4.2016)). בענייננו, הצדדים אינם חולקים על כך ששני התנאים הראשונים מתקיימים. ב"כ הצדדים הסכימו כאמור לאמץ את קביעותיו של בית המשפט המחוזי בנוגע לקיומן של ראיות לכאורה; פשוט וברור שקיימת עילת מעצר; המחלוקת ממוקדת בשאלת החלופה למעצר.

13. אמת נכון הדבר, חומרת המעשים המיוחסים למ, הסכסוך הקשה בינו לבין ע, העובדה שהרקע לסכסוך אינו ידוע, כמו גם העובדה שטרם נמצא האקדח שבו בוצע הירי, כל אלו מצביעים על כך שנשקפת ממ מסוכנות משמעותית כלפי ע. ברם, אין די במסוכנות זו כדי להורות, בהכרח, על מעצרו של מ מאחורי סורג ובריא. עלינו לתור, כמצוות המחוקק, אחר חלופה אפשרית, כזו הקשורה בקשר הדוק עם המסוכנות הנשקפת. הווה אומר, עלינו לבחון את החלופה המוצעת על רקע המסוכנות הקונקרטית הנשקפת ממ (ראו למשל: בש"פ 1523/16 מדינת ישראל נ' פרץ, פסקה 7 (29.2.2016)). למקרא החלטת בית המשפט המחוזי, ולאחר שעיינתי, חזור ועיין, בתסקירי שירות המבחן, שוכנעתי כי החלופה המוצעת בענייננו רצינית דיה, ניתן לאיין באמצעותה את מסוכנותו הקונקרטית של מ: הדירה שבה ישהה מ ברהט רחוקה במידה מספקת מזירת האירוע וממקום מגוריו של ע; מ ישהה תחת פיקוחם של שלושה מפקחים, שנחקרו בבית המשפט המחוזי, ונמצאו כמי שמבינים "היטב את תפקיד הפיקוח ויוכלו לבצע את תפקידם כנדרש" (פסקה 19 להחלטה); מ נדרש להפקדת ערבון ולהתחייבות עצמית בסכומי כסף בשיעורים גבוהים; גם המפקחים נדרשו לחתום על ערבויות בסכומים לא מבוטלים; נגד מ הוצא צו עיכוב יציאה מן הארץ, נאסרה כניסתו לכפר קאסם, ונאסר עליו ליצור קשר עם ע או עם מי מעדי התביעה. זאת ועוד ובכך עיקר: כל העת ימצא מ בפיקוח אלקטרוני. אם יפר תנאי מתנאי השחרור, הוא צפוי לשוב לבית המעצר. חרף האמור, בהחלט ניתן היה להגיע להחלטה שונה, כזו המורה על מעצרו של מ עד תום ההליכים. אילו ניתנה החלטה כזו, דומני, היינו מותירים אותה על כנה. לא בנקל מתערבת ערכאת הערעור בשיקול דעתה של הערכאה הדיונית בכגון דא. ברם, משניתנה ההחלטה כפי שניתנה, בהתבסס על צבר השיקולים והתנאים הנ"ל, אינני רואה מקום להתערבות בשיקול הדעת של בית המשפט המחוזי.

14. אשר לטענת המדינה, לפיה הטעמים שמנה בית המשפט המחוזי בפסקה 20 להחלטתו אינם מהווים 'טעמים מיוחדים' לפי האמור בסעיף 22(ב) לחוק המעצרים. אין בידי לקבל טענה זו, שכן גבי ידי חלק מן הטעמים שנמנו בהחלט באים בגדר התיבה "נסיבות ביצוע העבירה או נסיבות המיוחדות של הנאשם"; כך בנוגע לטעמים בדבר המסוכנות הספציפית, העבר הפלילי, התסקירים שהוגשו, והמלצת שירות המבחן. בגדרי החלטה זו, אינני מוצא צורך לדון בפרשנות הנכונה ובהיקף הראוי שיש ליתן לביטוי 'טעמים מיוחדים' בהקשר האמור (ראו: עניין משהראוי, בפסקה 23; עניין זיתוני, בפסקה 8). אינני מוצא מקום להידרש מעבר לאמור לעיל גם לטענות שהעלה מ בעררו, שהרי כפי שציינתי, הפיקוח האלקטרוני וסכום הערבון להפקדה (אכן, שיעורו גבוה) מהווים נדבכים מרכזיים עליהם בנויה החלופה שנבחרה; בלעדיהם אין.

15. סוף דבר: שני העררים נדחים בזאת. מ ישהה עד תום ההליכים המשפטיים נגדו במעצר בפיקוח אלקטרוני, תוך הקפדה על התנאים שנקבעו בהחלטת בית המשפט המחוזי במ"ת 55233-10-17 מיום 21.1.2018.

ניתנה היום, י"ג בשבט התשע"ח (29.1.2018).

ש ו פ ט
